

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' דברים (חוק) ד' אב תשע"ג

החברותא בטאן פנימי לחברים גליון מס 460

פצוצים יקרים

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל (א, א) פרש"י שמשא כנסם ואמר להם הרי כולכם כאן כל מי שיש לו תשובה ישיב. ידוע שיש מחשבות טובות או רעות שמתנוצצין כרגע הרהור במוחו ונסתלקה טרם התפשטותה בלב ונאבדה ממנו. ואז המחשבה הטובה לא מנוצלת כראוי וכן המחשבה הרעה לא נזכרת דיה כדי לעשות תשובה. העצה לחבר את עצמו לצדיק האמיתי והצדיק מעלה אותן מחשבות והרהורים שהתנוצצו כרגע במוחו ושנסתלקו, זה מה שעשה משה רבינו ע"ה בזה שכנסם כולם כדי שירגישו בהרהורים דקים אלו ובשביל זה נהיו ראויים לברכה.

בעבר הירדן (א, א) פירוש: שידמה לך תמיד כאילו אתה מעבר לירדן שעדיין לא נכנסת לארץ העליונה, הגם שלמד הרבה ועשה מצוות הרבה מ"מ דומה לו כאילו לא עשה שצריך לעשות כל מצוה בדחילו ורחימו, ועל ידי התורה והמצוה זוכה לענוה, ולא עוד שנעשה כמעין המתגבר וזוכה לדברים הרבה (ע"פ אבות פ"ו).

בעבר הירדן (א, א) פירוש: מלשון רידוי ומכה בחינת דין ופירש בעבר הירדן להעביר בחינת דין שיסתכלו בטוב הגנוז בצרה ההיא ויהפכו ה'צרה' ל'רצה' ו'מרה' ל'רמה' שנמתקו המים, כי בודאי בכל צרה הטוב והחסד גנוז בהסתר בתוכו רק שהקליפה החיצונה מסתירה כמו המוץ שמסתיר את החטה, והסרתה ע"י תשובה, לב נשבר וצום שמהפכים את ה'מוץ' ל'צום' ועי"ז נתהפך מ'צרה' ל'רצה' כנ"ל. (בת עין)

בין פארן ובין תופל (א, א) פירוש: שצריך האדם שיהיה תמיד בין פארן שהוא הפאר ובין תופל שהוא מלשון שפלות ותפל. ושיחשוב תמיד שעומד בן הפאר ובין שפל.

ור"י זהב (א, א) פרש"י הוכיחן על העגל. איתא בפסיקתא כשאמר לו הקב"ה להושע חטאו ישראל אמר לפני רבש"ע כל העולם שלך הוא העבירים באומה אחרת. לכאורה הדבר צריך בירור וכי יעלה על הדעת שהושע הנביא יציע להחליף באומה אחרת? אלא כך אמר הושע העבירים והשוה אותם באומה אחרת ותראה כי בהשוואה לאומה אחרת בניך צדיקים תמימים וישרים. (מן התורה להר"מ הכהן)

איכא אשא לבדי מרחם ומשאכם וגו' ואשימם בראשיכם (א, יב) כתב רש"י 'אשם' חסר 'יוד' מלמד שאשמותיהן של ישראל תלויות בראשי דייניהם וכו' ע"כ. אפשר לומר בדרך רמז כי נודע שמי שנתמנה על הצבור צריך להיות בבחינת ענוה ושפלות ולהיות ממעט בכבוד עצמו ואז הוא מכונה בשם יו"ד קטנה שבאותיות. אמנם מי שנתמנה על הצבור ואינו בבחינת ענוה אז מכונה ואשם חסר יוד ואז אשמות העם תלוי בראשו כמו שכתב רש"י.

שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק (א, ט"ז) אם שאתם יושבים כסאות למשפט להשליט צדק לא תהיו יושבים בדין בנבחות הלב כמתרוממים ופוסעים על ראשי עם קודש, אלא שמוע בין אחיכם שתהא שמיעתכם את דבר המשפט מתוך יחס שיש בה אהבת ישראל אחוה ורעות.

ושבת עד ה' אלקיך (ד, ז) אומרים בשם הצדיק ר' שלמה קארלינר זצ"ל שעיקר התשובה הוא המחשבה היינו לטהר מחשבותיו מכל איסור וכו' ולקשר מחשבותיו רק לטוב, ובוה יתקן הכל כי המחשבה היא המושלת בין בעשיה ובין בדיבור וכו' ועוד שם "בשמחה" אותיות "במחשבה". (מתוך בית אהרן)

ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם (ה, א) בשם אדמו"ר ר"ש קארלינר זצ"ל בשעה שאדם לומד תורה לשמה בוער להשי"ת למסור נפשו בשבילו ותאב בתפלה ע"כ קודם הלמוד יעשה חשבון בעצמו לפני מי הוא לומד, ואחר הלמוד יעשה חשבון לעצמו ויסתכל במדותיו וישובר לבו על זה. ועל זה אמר דוד המלך ע"ה לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוה.

(בית אהרן)

שיחת הרא"ש ז"ע"א כ"ג חשון תשצ"ט ה'הא ל'זקאל ע"י א.א.

- א -

חיי האדם בעולם הזה רצופים במאורעות ותהפוכות, פעמים יעלה עד השמים שיאו ויש שירד תהומות, אך כל מצב שהאדם נקלע אליו מטרתו להביא אותו אל תכלית בריאתו בעולם הזה. ומי שחדור בהכרה זו, ורוצה להגיע אל התכלית, גם כאשר נכשל ונופל הוא לא נשבר. אדם כזה מבין שהכשלון שלו נועד להביאו אל ההכרה ש"אני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך", ומתוך כך יגיע לבחינת "ידע שור קונוהו" בדיוק כמו הבהמה. כי אדם כזה כשהוא רואה את כשלונותיו, איך שהוא יורד מטה מטה עד שכלו כל הקיצין ואין ביכולתו לעזור לעצמו מאומה, הוא לא נשבר, ולא נופל למחשבות יאוש "איך אני יכול לחיות", דוקא אז הוא מוצא בעצמו שיש כח עליון שמקיים אותו, הוא הכח שנותן בו את ה"רוח ממללא", ואז הוא לומד להכיר ש"מותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל". גם דוד המלך שהשוה את האדם לבהמה באמרו "אדם ובהמה תושיע ה'", הגיע אל ההכרה הזו מתוך נסיון החיים שלו, אחרי שמצא בעצמו ש"מותר האדם מן הבהמה אין".

כבר בבריאת העולם אנו רואים ש"מותר האדם מן הבהמה אין". בבריאת הבהמה כתוב "תוצא הארץ נפש חיה למינה", וביצירת האדם נאמר ג"כ "ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה". הנפש של הבהמה נקראת 'נפש חיה' וגם של האדם נקראת כן. אלא שלאדם יש עדיפות ברוח

ממללא שיש בו, כמו שמפרש רש"י (בראשית ב, ז) שניתנה בו דעה ודיבור. ואם כן צריך ביאור למה השווה דוד המלך את האדם לבהמה, באומרו "אדם ובהמה תושיע ה'", שמזה משמע ש"מותר האדם מן הבהמה אין", הרי יש לאדם מעלה יתירה על הבהמה, שהיא הדעת?

הן אמנם מצינו ענין הדעת גם בבהמה כמ"ש "ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו". ולמרות שאצל הבהמה לא שייך מושג של ידיעה כי אין לה שכל ואין לה עם מה לדעת, הנה בטבע הבהמי שלה מוטבעת התכונה שהיא מתרגלת שהבע"ב הוא האדון שלה, מתוך שהוא מנהיג אותה ומעביד אותה ונותן לה לאכול היא מתרגלת לחיות איתו כאדון. לא שייך אצלה ידיעה בשכל כי אין בה דעה ושכל, רק ההרגל הזה מכונה אצל הבהמה "ידיעה", והכונה לידיעה שלה, מה שהיא מסוגלת לדעת. ההרגל שהיא התרגלה עם האדון הוא נקרא אצלה ידיעה. ובאופן דומה לזה ממש היא ידיעת האדם. אף שלכאורה ידיעת האדם היא באמצעות השכל, לאמיתו של דבר כל מעלת השכל היא רק בכח הבחירה שיש בו, מה שיש לו אפשרות לבחור להכיר את בוראו או להתעלם ממנו, אבל עצם ההכרה היא מה שהוא לומד באמצעות כשלונות החיים שלו. אם הוא רק לא נשבר מהם, הוא לומד להכיר שהיכולת העצמית שלו היא אפסית. היכולת שלו היא בדיוק כמו שיש לבהמה בבהמיות שלה. וכמו שהשור מכיר את

- פעל בעצמו, שכאשר רק הגביה את ידו, היתה המציאות ברורה כ"כ שלא הוצרך לדבר בפיו, רק הידיים עצמם אמרו "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך". כאשר הניע את היד הוא לא הוצרך לומר בפה "כל עצמותי תאמרנה ה'", הגדלות שלו היתה שהידיים עצמם היללו ושיבחו את ה' בבחינה של "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך". ועל כן "דוד מלך ישראל חי וקיים".

- ב -

הרבש"ע ברא את בני האדם כדי שיגיעו בעבודתם לאותה דרגה כמו שהוא - בבחינה שלהם, כמו שצינו "הדבק במידותיו". וכמו שהמידה של הרבש"ע היא אהבה שאינה תלויה בדבר, הוא דורש מבני האדם שיגיעו ג"כ לדרגה זו של אהבה שאינה תלויה בדבר. וזוהי סיבת אריכות הגלות, כי המצב בינינו שבמקום אהבה שאינה תלויה בדבר יש איש את רעהו חיים בלעו. כל אחד רוצה לחטוף הכל לעצמו, ומחפש כבוד וגדולה. למרות שהוא וכל הדברים שהוא מחפש הכל אין ואפס, ומי שחושב שהוא גדול וחשוב הוא פשוט חי בעולם הדמיון, אבל הדמיון כ"כ חזק אצל בני"א שהוא שוכח שהוא שום דבר, וממילא הוא שואף להיות חשוב, וחפץ להבליט את עצמו. הוא רוצה להראות שהוא גדול, והוא פיקח, ושכולם ידעו שהוא המנהיג. הכל הוא רוצה להראות. ובזה הוא לוקח לעצמו את כתר המלכות של הקדושה.

קונוה מתוך שהוא מפעילו ומעבידו בחרישה וזריעה, כך האדם שהכיר את אפסיותו מתוך כשלונות החיים שלו לומד ומתבונן: "אם אני בעצמי איני מציאות איד אני מסוגל להזיז את היד ולדבר?". וכשהוא מתבונן בעצמו איד הוא חי, אם רק לא ירמה את עצמו יראה שיש כח עליון שמחיה אותו בכל רגע, בבחי' "המחזיר נשמות לפגרים מתים". וכשהוא מזיז את היד זה מראה לו שיש בע"ב שמפעיל אותו כמו האדון שמפעיל את השור.

כל ההבדל בין האדם לבהמה הוא, שהבהמה מונהגת ע"י אדונה ועי"ז היא מורגלת אליו ומכירה אותו, אבל אין לה דעת לדמות בנפשה שהיא מסוגלת לעשות בעצמה ללא אדונה המנהיג אותה, וכמו כן היא לא מסוגלת להבין שבלי האדון שיהיג אותה היא לא מסוגלת לחרוש ולזרוע. מוליכים אותה כבהמה, והיא עושה. וכך היא רגילה באדונה ויודעת את קונוה. האדם, לעומת זאת, גם הוא מונהג ומופעל כמו בהמה, רק שיש לו בחירה, ויש לו דעת לדמות בנפשו ש"כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", והוא הפועל והמנהיג והעושה. וכמו כן הוא יכול להכיר באפסיותו ולהבין שהוא מונהג בדיוק כמו הבהמה. ואדם הבוחר באמונה, יודע ומכיר בכל תנועה ודיבור שיוצא מפיו שלולי הכח העליון המחיה אותו לא היה יוצא מפיו אפילו הגה קל.

ודוד המלך - הגיע לתכלית השפלות בנפשו

המשך פנצצים יקרים

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך (ו', ה') איתא במדרש וכן פרש"י שלא יהיה לבך חלוק על המקום. הכוונה שלא יהיה לבך חלוק לומר שמקום גורם ח"ו איזה מניעה לעבודתו יתברך, כי כיון שהכל מאתו יתברך מסתמא גלוי לפניו יתברך שזה המקום לא יגרום מניעה לעבודתו יתברך רק המניעה מצד האדם. (הרה"ק רבי שלמה מקרלין)

ג' השבועות שבין י"ז תמוז לט' באב המכוונים נגד ג' השבועות שמרה"ש עד שמיני עצרת, הם על דרך הצייר שרוצה לצייר ציורים נאים, עושה תחילה צבע שחור כיסוד שיקבל על זה את הציורים היפים.

ימי בין המצרים בתמוז אב, תרועה ושברים באלול עשי"ת ויום הכפורים, סוכה וד' מינים בתשרי, הם הכל הכנה לאתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו בשמחת תורה. (הר"מ מקוברין)

בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי (ישעיהו א) הפשיעה היתה עבור שלא היה להן דעת שהוא בחינת "בי" כמו שדרשו חז"ל על הפסוק צדיק מושל ביראת אלקים ומי מושל "בי"? צדיק! (מ"ק מז) וכשלא היה להן דעת נפלו למקום הקטנות עבדו את ה' בלי תענוג ונשארו תמיד למטה מקום הדינין ועי"ז הם בגלות. וזהו כל רודפיה השיגור בין המצרים (איכה א) מפני מה השיגור כל רודפיה? מפני שהם בין המצרים שהדעת בקטנות ללא תענוג ושמחה של מצוה, עד שיתמלא הארץ דעה את ה' ויהיה גאולה שלימה ברבוי הדעת. (מתוך מאור עינים)

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם, דברו על לב ירושלים וגו' (ישעיהו מ) הנביא רומז בצחות לשונו, דברו על לב שיהיה ירושלים, וכשיהיה הלב ירושלים אז מלכה הוא הרוח הנשבר בתוכו צדיק, ונושע לעמו הם האברים מיד המיצרים דהיינו היצה"ר וכו' ועי"ז זוכה כי נרצה עונות כי זבחי אלקים רוח נשברה. (דגל מחנה אפרים)

חז"ל שואלים (ר"ה דף יח) כתיב מי כה' אלקינו אליו בכל קראנו אליו (דברים ד) וכתוב דרשו בהמצאו (ישעי' נה) ותרצו כאן בצבור כאן ביחיד, על דרך זה יש לפרש הענין מה בגלות ראשון נתגלה קיצם אע"פ שהיו בג' עונות ע"ז ג"ע שפ"ד היות שלא היה בהם פגם שנאת חנם והיו בבחינת צבור לא נתרחקה שכינה משא"כ בבית שני שהפגם היה בשנאת חנם והיו פרודים בבחינת יחידים ונתרחקה שכינה מהם. (הס"ק מסלונים)

שהשמחה במעונם

הר"ר יוסף חזן ומשפ' להולדת הנכדה ולאירוס' הבת
הר"ר שמואל קלירס ומשפ' להכנס הנין לעול המצוות
הר"ר מנחם מלר ומשפ' להכנס הנכד לעול המצוות
הר"ר צבי פרל ומשפ' להכנס הנכד לעול המצוות
הר"ר עקיבא מלר ומשפ' להכנס הבן לעול המצוות
הר"ר יהודה ליב פרוש ומשפ' לאירוס' הנכד
הר"ר משה שמואל בגימין האפמאן ומשפ' לאירוס' הנכדה
הר"ר שלום מרדכי האפמאן ומשפ' לאירוס' הבת
הר"ר מנחם טייטלבוים ומשפ' לנישואי הבת

י"ל ע"י
מערכת החברות
רח' עדי 3
02 - 5829688 ☎
02 - 5325477 פקס
ת.ד. 5080
ירושלים 91050

לעילוי נשמת

הר"ר אברהם חיים במו"ר ר' אשר פריינד ז"ל נלב"ע ט"ז מנחם אב
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע